

Вяртанне спадчыны

У выхадныя, калі ў Віцебску віраваў і спяваў «Славянскі базар», у Навагрудку таксама было цікава. Тут у Доме-музеі Адама Міцкевіча, пры ўдзеле Пасольства Беларусі ў Францыі, адкрывалася новая выстава. Гравюры XIX стагоддзя да твораў паэта і арыгінальныя медальёны, копія партрэта выбітнай піяністка Марыі Шыманоўскай мастака Валенсія Ваньковіча, карціна «Шлях Міцкевіча» з кабінета пасла Італіі... Добрая нагода наведаць Навагрудак у найбліжэйшыя паўгода.

Дажджлівы суботні поўдзень. У адной з музейных залаў, музычным салоне, збіраюцца госці. Жанчына за піяніна выконвае творы XIX стагоддзя. Штосьці з гэтага некалі грала і Марыя Шыманоўская. Славутая піяністка свайго часу, яна гастралявала па Германіі, Англіі, Швейцарыі, Францыі, Італіі, выступала для карацейшых асоб. Шыманоўская адной з першых пачала выконваць музычныя творы па памяці. Міцкевіч пазнаёміўся з тэлеканвертаю піяністкі ў 1829 годзе ў Маскве, дзе яе запрасілі іграць для імператарскага двара. Марыя прыехала туды разам з дзвюма дачкамі. Праз пяць гадоў малодшая з іх, Цэліна, стала жонкай Адама Міцкевіча.

Сёння цешча знакамітага паэта «гасцюе» ў Навагрудку. У музеі экспануюцца копія партрэта піяністкі, напісаная мастаком Віктарам Альшэўскім (арыгінал, створаны Валенсіем Ваньковічам, знаходзіцца ў Парыжы).

Любая копія дае магчымасць прафесійна развівацца, — упэўнены Віктар Альшэўскі. Перш чым распачаць працу, я наведваў Луўр, глядзеў, як мастакі там капіруюць, вывучаў тэхніку Ваньковіча. Два тыдні правёў у Парыжы, у музеі Міцкевіча, займаўся гэтым праектам. Паглыбіў-

ФОТА БЕЛТА

ся ў эпоху, практычна дыхаў творам. Праца настолькі захапіла мяне, што я з 9 да 17 гадзін, пакуль пісаў копію ў музеі, адыходзіў ад карціны, толькі каб зрабіць некалькі глыткаў вады.

Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Беларусі ў Францыі Павел ЛАТУШКА ўзгадвае, што менавіта з партрэта Шыманоўскай, які захацелася прывезці на радзіму, і пачаўся увесь праект:

— Так склаўся лёс нашай краіны, што шмат гісторыка-культурных каштоўнасцей было вывезена за мяжу. Наш абавязак сёння — вяртаць іх. Гэта можна рабіць па-рознаму: купляць рарытэты на аўкцыёнах, заключаць дамовы паміж дзяржавамі. А можна капіраваць асобныя творы. Яшчэ адна праца, якую перадалі ў музей на час выставы, — карціна «Шлях Міцкевіча». Віктар Альшэўскі напісаў яе гадоў 15 таму. Быццам дарожны дзённік, карціна расказвае пра гарады, дзе жыві паэт. Пецярбург, Берлін, Варшава, Рым, Канстанцінопаль... Фігура Міцкевіча аб'ядноўвае ўвесь свет. Нездарма твор прывабіў італьянцаў і трапіў у калекцыю Пасольства Італіі ў Беларусі.

У іншай зале навагрудскага дома паэта размясцілі экспанаты з фонду парызскага музея Міцкевіча. На сценах — старонкі з гравюрамі да зборніка, надрукаванага ў Познані ў 1863-1864 гадах. Тут ілюстрацыі да трох твораў Міцкевіча — «Пані Твардоўская», «Гражына» і «Конрад Валенрод». Наведвальнікі музея ўбачаць і шэсць медальёнаў з профілем паэта, выпушчаныя да 100-годдзя з дня яго нараджэння. На выставе таксама прадстаўлены кнігі з асабістай калекцыі беларускага пасла ў Францыі, напрыклад, курс лекцыі Міцкевіча «Славяне» для Калезі дэ Франс.

На радзіму сапраўды су-светнага паэта прыехалі прадстаўнікі французскага музея Міцкевіча. Пакуль яны знаёміліся з домам, дзе публіцыст правёў дзівачыя гады і куды завітваў на канікулы падчас навучання ў Віленскім універсітэце, мы распыталі пра парызскі куток, прысвечаны нашаму земляку.

— Музей быў закладзены сынам Міцкевіча Уладзіславам, — распавядае супрацоўніца **Ганна ЧАРНОЦКА**. Ён быў першым дырэктарам

этым музея і перадаў у калекцыю цікавыя экспанаты: карціны, малявы, рукапісы бацькі. Будынак знаходзіцца на востраве на рацэ Сене — вельмі прыгожае месца непадалёк ад Нотр-Дам дэ Пары. Да нас заходзяць турысты з Польшчы, Японіі, Амерыкі. У гэтым месяцы было шмат наведвальнікаў з Беларусі. Міцкевіч жывіў у Парыжы больш за 20 гадоў. У Калезі дэ Франс ён быў прафесарам славянскай славеснасці. Таму яго асоба важная для нашай краіны.

«Шлях Міцкевіча» Віктара Альшэўскага. Тая карціна, што вісіць у кабінете пасла Італіі ў Беларусі.

Павел Латушка прызнаецца, што сёння не так лёгка арганізоўваць міжнародныя культурныя праекты, часам яны немагчымы без падтрымкі мецэнатаў. Падобныя выставы патрабуюць выдаткаў на права паказу (хаця ў выпадку з французскім музеем Міцкевіча пашанцавала: кіраўніцтва адмовілася ад выдаткаў, з'яўляючыся з гэтым правам), сродкаў на транспарціроўку і страхаванне экспанатаў. Спонсарам стаў Пріорбанк, які часткова пра-

фінансаваў праект (напрыклад, аплата пражывання нашага мастака ў Парыжы, пакуль той рабіў копію Ваньковіча).

Ці будзе ў выставы працяг? Ёсць надзея, што будзе. Дырэктар навагрудскага літаратурнага музея збіраецца наведаць французскія калекцыі і, магчыма, не толькі прывезці на радзіму паэта чарговае рарытэты з Парыжа, але і зладзіць на Сене экспазіцыю беларускай калекцыі. Больш за тое, ужо вяліся перамовы з музеймі Міцкевіча ў Варшаве і Вільнюсе. Не выключана, што карціны, якія цяпер знаходзяцца ў Польшчы і Літве, вер-

нуцца праз копіі ў айчынную культурную скарбонку.

— Мне падаецца вельмі важным, што падобная міжнародная выстава, якая спалучае Беларусь і Францыю, адбываецца на старажытнай навагрудскай зямлі, — адзначае Павел Паўлавіч. — Добра, што маштабныя праекты ідуць у рэгіён. Кожны чалавек, незалежна ад таго, пражывае ён у сталіцы ці ў маленькім гарадку, мае права атрымаць асалоду ад мастацтва.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.
Фота аўтара

Запрашалынік

НА РЫЦАРСКИМ ФЭСЦЕ «СПАЛЯЦЬ» ВЕДЗЬМУ І ПАКАЖУЦЬ КАЛЫСКУ ЮДЫ

Старажытны Мсціслаў, які сёлета адзначае сваё 880-годдзе, запрашае акулніцка ў таямнічае сярэднявечча ўжо ў наступныя выхадныя.

Свята, якое адбудзецца 17-18 ліпеня, аб'яцае шмат цікавых уражанняў, у тым ліку і такіх, якія паказваюць нервы нават у самых загартаваных. Турніры і конныя забавы, бугурты і штурм замка, майстар-класы па старадаўнім танцах і сярэднявечнай дыскацека, батлеечныя спектаклі і тэатралізаванае шэсце, танцы на хадулях і вогненныя шоу — гэта толькі частка таго, што тут адбудзецца. Мсціслаўскія святыні адкрываюць самыя патаемныя свае закуткі, якія звычайна зачынены для наведвальнікаў. Можна будзе пабываць на экскурсіі ў Карміліцкім касцёле, падняцца на яго вежы і спусціцца ў глыбокі падвалы, каб паглядзець выставу рарытэтных археалагічных знаходак. Не менш цікавым аб'яцае стаць наведванне Езуіцкага манастыра, дзе на ўсеагульны аглед выстаўляць інквізітарскія сродкі, уключаючы ўнікальныя маскі ганьбы і вышэйгаданую калыску Юды. А на Замкавай гары, галоўнай сцэне фестывалю, адкрыецца своеасаблівы музей пад адкрытым небам, зроблены археолагамі гістфака МДУ імя Куляшова — кавалачак XII

стагоддзя, дзе можна будзе пабачыць драўляную маставую старажытнага горада і частку яго пабудовы. Там жа можна будзе набыць у палатныхных мяшчоках зямлю ўсіх культурных слаёў, пачынаючы з XII стагоддзя.

На працягу ўсяго фестываля будзе працаваць горад майстроў, прыводзіцца дэгустацыі сярэднявечных страў і напой, незвычайныя выставы-экспазіцыі прадпрыемстваў, арганізацыі і ўстаноў Мсціслава, дзе можна параўнаць сучасныя паслугі і тавары са старажытнымі. Дзеці змогуць «адравацца» на шоу мыльных пузыроў і паўдзельнічаць у канцэртна-гульнявым праграме.

— Сумаваць дакладна ніхто не будзе, — запэўніла **начальніца аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Мсціслаўскага райвыканкома Наталля БІСКУП**. — Мы спецыяльна вырашылі пачаць свята ў пятніцу, каб людзі паспелі адчуць яго смак. Удзел у фэсце пацвердзілі прадстаўнікі больш чым 27 рыцарскіх клубаў Беларусі і Расіі, музычныя, танцавальныя калектывы, народныя майстры. Сёлета заплававана два штурмы сярэднявечнага замка, адзін з якіх бясплатны. Гэта будзе вельмі моцнае відовішча, бо рыцарам давядзецца пераадолець водную перашкоду. Падзеі адбудуцца паміж Замкавай і

Троіцкай гарамі, каля кагальнага калодзежа. Гэта старадаўняя крыніца, якая нядаўна адноўлена. Сёлета мы паспрабавалі зрабіць акцэнт больш на забаўляльныя праграмы з гульнямі і танцамі, тэатральнымі прадстаўленнямі і забавамі. Упершыню адбудзецца шыкоўнае лазерна-піратэхнічнае шоу, убачыць якое можна будзе ў суботу таксама бясплатна.

Вельмі моцны духоўны складнік гэтага свята. Да нас прыбываюць мошчы Святой Маскоўскай Матроны, Прападобнай пакутніцы Вялікай княгіні Елісаветы Фёдараўны і інакіні Варвары. Яны будуць выстаўлены ў храме Тупічэўскай іконы Божай Маці (ці як завуць у народзе Слабадскай царкве). І вельмі значнай падзеяй стане хросны ход ад гэтага храма да капліцы ў гонар заснавальніка горада — князя Расціслава Мсціславіча, якая пабудавана ля падножжа Замкавай гары.

Застаецца дадаць, што задавальненне пабываць на розных мерапрыемствах свята каштуе ад 5 да 40 тысяч рублёў. Адзін білет, які дасць магчымасць наведаць усё, што заплававана, аб'яднаецца ў 200 тысяч рублёў, прычым пятнічныя забаўляльныя пляцоўкі ў такім разе можна будзе наведаць бясплатна.

Нэлі ЗІГУЛЯ

Ведай нашых!

У ДЗЯСЯТЦЫ НАЙЛЕПШЫХ!

Паштовую марку «Слуцкія паясы» адзначылі на міжнародным конкурсе ў Аўстрыі.

Дызайн гэтай серыі, распрацаваны Аленай Мядзведзь, сапраўды арыгінальны. Прадукцыя надрукавана лістамі, якія складаюцца з пяці марак (кожная ў форме роўнабаковага трохвугольніка). Размяшчэнне незвычайнае — у выглядзе «тэт-беш», калі маркі знаходзяцца ў перавернутым стане адна да другой. Такі «паштовы пояс» не пакінуў журы міжнароднага конкурсу «Вялікі прыз выставы WIPA» абыякавым: беларускаму дызайну аддалі шостае месца. Усяго ў конкурсе ўдзельнічалі больш за 70 краін. Пераможца стала Іспанія з серыяй марка «Агіла Імперыял». У пяцірку таксама ўвайшлі Венгрыя, Люксембург, Славакія і Ісландыя.

Беларуская пошта штогод прадстаўляе айчынную марку на гэтым конкурсе і ўжо не раз аказвалася ў дзясятцы найлепшых. У 2007 годзе блок «200 гадоў з дня нараджэння Напалеона Орды» заняў дзясятка месца, а ў 2011-м серыя «850-годдзе стварэння Крыжа Еўфрасінні Полацкай» стала сёмай.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ

Фота аўтара